

Abonnement pour un an
300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD," Constantinople

Téléph. St. 865

XXI ème ANNÉE

1 Mai 1926 — No 203

اجتہاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]

تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذ لسی ۵ ایرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد ٹہوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنہ

نومرو ۲۰۳ - ۱۰ مایس ۱۹۲۶

اولدیفی زعم ایدر؛ کستاجه سینه کنديسینه طبیعت قرالی نامنی ویریر و کنديسینی دیگر ذوی الحیاتک [دیگر بتون حیوانلرک پک چوق فوقه وضع و اشرف مخلوقات تسمیه ایدر. زواللی انسان، بو مغرورانه ادعایریکی نهیه استناد ایتدیره بیلیرسین؛ روح حکمی، مظهر اولدیغک عقلک، اطراف کده کی مخلوقات اوزره رینه بر حاکمیت مطلقه اجرا ایتمه که مساعد اولان عالی ملکات حکمی استناد ایتدیریورسین؛ فقط ای دنیانک ضعیف حکمداری! سلطنتکک تمادیسندن بر لحظه امینمی سین؛ استحقار ایتدیگک ماده نک اک ناچیز ذره لری، و تختکی آلکدن آلمایه و سنی حیات دن محروم ایتمیه کافی اولمازمی؛ خلاصه کلام حیوانلرک، قرالی [انسان] نهایت مطلقا صوغولجانلرک، قوردلرک غداسی، یمی اولمیورمی؟

بزه روحکدن دم وریورسین! فقط بر روح نه در بیایر میسین؟ کورمیو میسین که بو روح حیاتک مصدری اولان اعضا کک هیئت مجموعه سندن، بونلر حال فعالیتده بولونمالرندن باشقه بر شی دکلر. یاشایان، دوشون، محاکمه ایدن، آکلایان، سنک کیبی حظی آرایان، آلمدن قاچان و اکثریا کنديلرینه، سنک اعضا کدن داها زیاده یارایان اعضایه مالک بولونان دیگر حیوانلر ایچون بر روح قبول ایتمیه حکم میسین؟ بزه ملکات عقلیه کی مدح ایدیورسین؛ فقط مالکیته بو قادر مفتخر اولدیگک بو ملکات سنی دیگر مخلوقاتدن داها زیاده بختیار ایدیورمی؟ مدار شان و شرفک صایدیگک و کنديسینه اصلا قولاق آصامای دینک امر ایتدیکی عقلکی اکثریا استعمال ایدیورمیسین؛ یا سندن داها ضعیف یا خود سندن داها آز قورناز اولدوقلری ایچون استحقار ایتدیگک بو حیوانلر سنک یورکککک دائما طعمه سی اولدیفی کدرلره، روح عذابلرینه، بیکلرجه هوای احتیاضلره، بیکلرجه خیالی احتیاجلره معروض میدر؛ سنک کیبی ماضی نک یادیله مضطرب و استقبال اندیشه سیله بی قرار میدرلر؛ حال حاضره منحصر اولدوقلرندن سنک سوره طبیعی لری دیدیگک و بن ایسه ذکالری دیدیکم شی، نفسلری محافظه ایتمک، مدافعه ایتمک و بتون محتاج اولدوقلری شیلری آراماق ایچون کنديلرینه کفایت ایتمیورمی؟ سنک،

قرق کون چله «چهله» چکن و بدنلریله برابر روحلری ده خراب ایدن آباللرک کاری در. بونک منشائی سری و قدیم بر اعتقاد در. جسمدن حقیقه له روحک خلاص بولاجنی زعمنه مربوط در. پاریس لیسه لرنده یتیشن کنجلر، فرانسه دارالفنونی جوجه لرینک ژیمناستیک، حج، ینسجیلک مراقی فضله اولان شاگردلرک جسارتلری ناصل قیردقلری خاطرالارلر. بو کونریله [فرانسز اولان م. لوقله رق سویله یور] بر دارالمعلمین طلبه سندن برینک فکری یوقلایکز ادمان بدننی نه قادر آز مهمسه دیکنی و کندي افعالیه و نطقلرینک روحیه مستقبل نسللره، بدنک استحقارینی و ادمان بدنیدن ابایی، یارین کنديسی ده معلم اولدیفی زمان ناصل وعظ و تشرایده جکنی آکلار سکز: نسل آتی نک حاضر لاندیفی مکتبلرده، لاتین و آنگلوسا قسون سیستم لرینک نه قادر ضد استقامت لر تقیب ایتدیگنی کورمک بالخاصه معارف رجالر ایچون پک فائده لی و عبرت بخش در. بو اعتقاد و قناعت ایله در، که حیات قادر مهم اولان بو موضوع اجتماعی اوزرنده نظرلری بر آز فضله توقف ایتدیرمه یه، (اجتهاد) قارنه و قارلرینک حاضر بولونمالرینی تنی ایدیورم.

عبدالرحمن هودت

عقل سلیم

محرری: راهب مهلیه

مبحث 85 — انسان قدرت فاطره نک سوکیلی
مهرجو غیر، الله لک کوزده سمیر، مساعینک مقصیر
بطانه سمیر، طبیعتک قرالیر ادعاسنره بولونماق، بر
دلیلک در.

انسانک بو دنیاده چکمه یه مجبور اولدیفی کدرلر، معلولیتلر ایله برابر، دهشت زده مخیله سنک دیگر دنیاده [یعنی عالم آخرتده] کنديسینه یاراندیفی تهلکله ره رغما، ینه انسان کنديسینی الله نک کوزده سی، بتون اهتاملرینک موضوعی، بتون مساعیسنک یکانه مقصدی ظن ایتمک دلیلکننده بولونور؛ بتون کائناتک کنديسی ایچون پایلمش

استحقاق کارانه موضوع بحث ایتدیکک بو سوق طبیعی [Instinct] اونلرک ایشلرینه، سنک اعجاز انکیز ذکا کدن داها ای یارامیورمی؟ سنی بدبخت ایدن بو آقیری مطالعات دورادورک دن بویپوده تدقیقات و تحریاتکدن، ویولنده، چیلغینلی، نجیب همنوعکی قیلجندن کچیرمهیه قادارایلهری کوتوردیکک بتون بو شیردن حیوانلرک صلح پرور جهالتلری داها فائدهلی دکلدر؟ [۲] خلاصه بو حیوانلرک برچوق انسانلر کی کندیلرینی یالکنز اولوم قورقوسیه دکل، اولومی تعقیب ایده جککنه ایناندیقلمی عقوبات ابدیه قورقوسیه بیزار ایدن بوزوق بر خیللهری وارمی؟ Judée قرالی، Hérode ک اوغولرینی اولدوردیکنی او کندیکی وقت Auguste «هرود» Hérède ک اوغوللری اولماقده، طوموزلری اولماق بیک کره داها ایدر» دییه باغیردی. انسان حقنده ده عینی شی سوله نه بیلر. قدرت فاطره نک بوسو کیلی اولادی [یعنی اشرف مخلوقات دیدیکمز انسان] بتون دیکر حیوانلردن داها بیوک تهلیکله معروضدر. انسان، بودنیاده یک چوق اضطراب چکد کدن صوکره دیکر بر دنیاده ده ابدیاً عذاب و عقاب چکک تهلیکسه سنه معروض اولدینی اعتقادنده بولونمایورمی؟ [حیوانده عذاب آخرت اندیشه سی وارمی در؟ ابدی عقاب قورقوسنک ویردیکی اضطراب وارمی در؟]

مبحث 86 — انسانه ایله حیوانلر آره سنده مقابله انسان ایله، انسانک بهایم [Les brutes] تسمیه ایتدیک دیکر حیوانلر آره سنده واضح و قطعی خط فاصل نه در؟ اساساً حیوانلردن، انسان نه فرق ایله آیریلر؟ «ذکاسیه روحنک ملکاتیه، عقلی ایله در، که انسان، یایدیقلمنده جسمانی الجالر [Impulsion physique] ایله حرکت ایدن [۳] بر قاره دییه بیلر که «حیوانلردخی یکدیگرلرینه هجوم ایدیور، یکدیگرلرینی بیورل، مثلا دکزده بالقرک بیوکاری کوچوکارلرینی بیورل. «دوغرو فقط اونلرک عقلی اولمادینی یالکنز سوق طبیعی ایله حرکت ایتدیکری قبول اولونمایورمی؟ ثانیاً اوللرزم کی کندیلرینه اشرف مخلوقات عنوانی ورمیورل، بز بری بریمزی اولدورمکسین یاشامایه قادرز. غداخری بیک واسطه ایله استحصال ایده بیلر. بو سببه بزم ایچون مجادله حیات صنایع، زراعی، تجاری، فکری و علمی ساحده قالمق ایجاب ایدر و قلاایغه بر افضل مخلوقات قالمز.

و عقلک هیچ بر تأثیری بولونمایان بتون دیکر حیوانلره فائق بولونور «دینله جک». فقط حیوانلرک احتیاجلری انسانلرک احتیاجلرینه نسبتاً محدود اولدیغندن کندی صورت حیاتلرینه کوره تماماً فایده سز اولاجاغندن حیوانلر انسانلرک او ملکاتندن پک اعلا صرف نظر ایده بیلر. اونلرک سوق طبیعیلری کندیلرینه یتیشیر. حالبوکه، حیاتی قابل تحمل قیلماق و خیلله سنک، باطل اعتقادلرینک نظاماتنک، مؤسسسه لرینک کندیسنی تعذیب یولنده — چوغالتدینی احتیاجلری تطمین اتمهیه انسانک بتون ملککلی زار زور یتیشیور. حیوان، انسانک معروض اولدینی عینی شیرله اصلاً معروض دکدر، اونک نه عینی احتیاجلری واردر، نه عینی آرزولری، نه عینی فائده زایلری؛ حیوان غایت چابوق حال کاله ایرر، حالبوکه روح، بشرک، ملکاتنک تماماً متمم اولدینی بو ملککلی سربسته جرا ایتدیک و سعادت ایچون بونلری معقولانه قولاندینی پک نادر کورولور و هیچ بر شی بونک قادار نادر کورولمز.

مبحث 87 — دنیاده مستهلرلردن داها زیاده منفور حیوانلر بوقمر.

بزه تأمین ایدرلر، که روح بشر بر جوهر بسیطدر. فقط اگر روح بو قادار بسیط اولسهیدی نوع بشرک کافه افرادنده تماماً عینی ماهیتده متجلی اولماق لازم کلیردی، بو افرادک عینی ملکات عقلیه یه مالک اولماسی ایجاب ایدردی؛ بونکله برابریش بویه اولمایور؛ انسانلر خطوط وجهیهلری قادار اوصاف ذهنیه لرندده یکدیگرلرینه غیر مشابهدرلر. نوع بشر آره سنده، بر آته ویا ایته نسبتله برانسان آره سنده کی فرق قادار، آرالرنده فرقلر عرض ایدن فردلر واردر. بعضی کیمسه لر آره سنده هانکی توافق هانکی یاخود مشابته بولیورز؛ بر Locke نک بر Newton ک دهاسیه بر کویلونک، (هواتنوک) نک، بر (لاپون) ک قفاسی آره سنده نه قادار نامتناهی فرق واوزاقلق بولیورمی یز؟ انسان، دیکر حیوانلردن، آنجاق تعضیسی نک فرقیله دیکر حیوانلردن آیریلر و بو صورت تعضی [Organisation]، حیوانلرک یا پمایه مقتدر اولامادیقلمی بعضی شیرلی وجوده کتیرمهیه کندیسنی قابیلیتلی قیلر.

مذکور مجموعه یازیلان بر مقاله نك مهم سطر لرخی اقتباس ایدیورز:

ورم مجادله سی اور وپاده و آمریقاده

ورم عرق بشرک اک بی امان دشمن لرندن بری اولمایه دوام ایدیور . (آوروپا) ده و (آسریقا) ده ورمه قارشی و متورملر ایچون صرف اولونان همت حقنده بر فکر و برمک ایسته یورم . بتون دیاده و فیات عمومی نك یوزده اون برلی اون بشی آق جگر ورمنددر ؛ تحریباتک دهشتی کوسته رن شو رقلری قید ایدیم :

اون دو قوزنجی عصرده (فرانسه) نك یادیفی بتون محاربه لرده کی ضایعاتی ایکی میلیون نفوسدر . عینی عصر طرفنده ورمدن وفات ایدن فرانز لرك عددی ایسه «اون» میلیون در ؛ آور پاده ، آمریقاده ورمه قارشی عظیم جدالر تأسیس ایدیلشدر : آلمانیاده داها بوندن اونبش سنه اول ۱۶۹ - - - - - ناتوریوم ، ۱۵۰۰ دیسپانسر ، ورمی چو جو قله مخصوص ۵۹ مؤسسه و متورملره مخصوص ۱۲۱ اورمان استراحتخانه سی واردی . صوگ اونبش سنه آساننده بو مؤسسه لرك عددلری آرتمش اولماق محققدر .

کذلک اون بش سنه اول آمریقای شالیده یتاقلرنک مجموعی اوتوزبیکه بالغ اولان ۱۰۰ سانایوریم ، ۵۰۰ دیسپانسر واردی . [۱]

هر اون بیک نفوسه نسبتله ورم و فیاتی (باجیقا) ده ۱۲ ، (آلمانیه) ده ۱۵ ، (انکتره) ده ۱۹ اولدیفی حالد ، ۱۳۳۴ سنه سنده بزده بو رقم ۳۷ یه بالغ اولمشدی . بزم احصائیات تشکیلاتمک قصورلو اولماسی ده نظر اعتباره آلینیرسه بزده ورمدن اولنلر مقدار ی بورق چوق فوقته چقیماق محققدر . صوگ سنه لرده ورمه مجادله ایچون بزدهده ممکن مرنبه غیرت کوسته ریلایه باشلامشدر . فقط هنوز بلغاریادر جه سنده بیله بوایشه مشغول اولاماقده یز . بلغاریا خسته خانه سی اطبا سنندن دو قتور نیقولایفک بزه ویرمش اولدیفی وثائقه نظراً بلغاریاده ورمه مستعد چو جو قله ایچون متعدد مؤسسه صحیه واردر ، ورمه مجادله یه معطوف اونبش مجموعه نشر اولونماقده در . سنه نك معین کونلرنده فقیر متورملره معاونت ایچون شفقت مسامره لری وسائر ایله مهم مقدارده یاره طولانماقده در . برمتوری اتمام و اعتنا ایله احاطه ایتک سایه سنده بالدر بو خسته نك حیاتی

[۲] آمریقای شالیده صحت عمومی ایچون کرک دولت کرک بالذات خلق طرفندن صرف ایدیلن همت چوق بیوکدر و بوهمتک ثمراتی طولانماقده در . وفیات آزالیور ، تولدات چو غالیور عمر وسطی یوکسه لیور (طبیعت علمی) رفیقمرک ، آمریقای شمالی احصائیات رسمیه سنه استقداً یازدیفی وجهله متحده آمریقاده عمر وسطی ۵۹ سنه در . ۱۸۷۰ سنه سنده عمر وسطی ۴۱ و ۱۶ نجی عصرده ایسه ۴۸ الی ۲۰ سنه ایش ! عمر وسطی فرانسه ده ۲۵ کوسته ریلوردی . بزم (ازنیک) شهر مزده ۳۰ یاشنی کچن یوقمش ! - اجتهاد -

عرب معاولری مجموعه سی

بو عنوانله حرب معاولری قارداش و اولادلر من طرفندن قیمتلر مجموعه نشر اولونمایه باشلامش و ایلک نسخه سی اداره خانه مزه کلشدر . باشنده فاضل رقاداشمز ، دارالفنون تربیه مدرس سی اسماعیل حق بکک صناعته دائر نفس بر مقاله سی واردر . ایلک صحیفه بیوک مجدد غازی باشانک رسمیه مزین در . مندرجاتی حقنده بر فکر و برمک وزره صاحب امتیاز من طرفندن ، ورمه مجادله حقنده

نوع بشرک افرادینک عضولری آره سننده مشهود من اولان فرق ، بونلرک آره لرنده ملکات عقلیه تسمیه ایتدی کمز خصوصده بولدیغمز فرق لری بزه ایضاح ایتیه کافیدر . بو عضولر ده آرزوق انجھلک ، قانده حرارت ، سیالات Fluides ده آرزوق سرعت ، الیاف و اعصابده آرزوق یوموشاقلق و سرتلک انسانلرک روحلری آره سننده کورولن نامتناهی تنوع لری بالضروره حصوله کتیرمک لابددر .

ادمان ، اعتیاد ، تربیه سایه سننده در ، که ذکای بشر انمکشاف ایدر و کنندیسی احاطه ایدن مخلوقاتک فوقته حقیقمایه موفق اولور ؛ عرفانمز و تجربه سز انسان ، حیوان قادر عقل و هنردن محروم بر مخلوقدر . بر آحق ، اعضاسی مشکلاتله در برن ، مشکلاتله دماغی تحریک اولونان ، قانی بطلانله دوران ایدن بر انساندر . ذکی بر آدام ، اعضاسی مطیع اولان [Souple قولای ایشله یین ،] سرعتله حس ایدن ، دماغی چابوق حرکتله کلن بر آدامدر . بر متبحر ، اعضاسی و دماغی کنندیسی مشغول ایدن موضوع لری اوزه رنده اوزون مدت ادمان ایتیش بر کیسه در . عرفانمز ، تجربه سز ، عقلسز انسان اک آشاغی حشرات ، یا خود اک یر تیجی بهائم قادر استحکار و نفرته لایق دکلیدر ؛ طبیعتده بر Tibère ، بر Néron ، بر Cali gula دن داها زیاده شایان نفرت بر مخلوق وارمیدر ؟ فاتح Conquerant اسمی آلتند معروف اولان بونوع بشر مخرب لری آنی لرك ، قاپلانلرک و صیرتلانلرک روحلرندن داها زیاده حرمته شایان بر روحه مالک میدر ؟ دنیا ه مستبدلر قادر شایان استکراه مخلوقلر وارمیدر ؟